

ภาพสะท้อนปัญหาสังคมผ่านการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับ รางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564

Reflection on social problems through storytelling in the CHANG PUEK AWARDS
student short film 2012-2021

วนัย บุญคง. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

Vinai Boonkong. Faculty of Management Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University.

Email: Singburi.888@gmail.com

Received: 6 November 2023 ; Revised: 10 November 2023 ; Accepted: 26 March 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “ภาพสะท้อนปัญหาสังคมผ่านการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนปัญหาสังคม รวมถึงวิเคราะห์เทคนิคการสร้างสรรค์และกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือกระหว่างปี 2555 – 2564 สำหรับการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะประเด็นที่ได้สาระเกี่ยวกับการสะท้อนปัญหาสังคม กลวิธีการเล่าเรื่องและเทคนิคการสร้างสรรค์ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 มาทำการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในส่วนของกรอบแนวคิด ด้านการสะท้อนปัญหาสังคม ได้แก่ ปัญหาสังคม ปัญหาการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ ด้านเทคนิคการสร้างสรรค์ และด้านการเล่าเรื่องมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง โดยมีการเลือกกลุ่มภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 มาศึกษาจำนวน 11 เรื่อง

ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า ภาพยนตร์ทั้ง 11 เรื่อง มีการสะท้อนปัญหาสังคมไทยใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ปัญหาทางสังคม ได้แก่ การหย่าร้าง ยาเสพติด ปัญหาครอบครัว ความยากจนทางเพศ ความเห็นแก่ตัว และความไม่รับผิดชอบ 2) ปัญหาด้านการเมือง ได้แก่ ความสูญเสีย ถูกจำกัดสิทธิ์ 3) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาความยากจน สำหรับกลวิธีการเล่าเรื่อง เป็นการเล่าเรื่องแบบฮอลลีวูดคลาสสิก ซึ่งมีโครงสร้างการเล่าเรื่องเรียงลำดับเวลาต่อเนื่องทั้ง 11 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วย องค์หนึ่งช่วงวางฐานเรื่อง องค์สองช่วงการเผชิญหน้า และองค์สามช่วงการคลี่คลาย รวมถึงการจบเรื่องโดยไม่มีข้อยุติชัดเจน ตัวละครเอกแต่ละเรื่องมีเพียงตัวเดียว สำหรับแก่นเรื่องมุ่งเน้นเกี่ยวกับการวิพากษ์สังคม ความขัดแย้งส่วนใหญ่นำเสนอขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครเอก ด้านตัวละครเอกมีทั้งมิติเดียวและหลายมิติ ส่วนจากภาพยนตร์ทุกเรื่องถ่ายทำจากสถานที่จริง รวมถึงสัญลักษณ์ที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นสัญลักษณ์ทางภาพ ด้านความต้องการของตัวละครเอกภาพยนตร์เกือบทุกเรื่อง ตัวละครเอกมีความต้องการเพื่อตอบสนองตนเอง และภาพยนตร์ส่วนใหญ่มีปมหลังที่ส่งผลต่อตัวละครเอก

สำหรับเทคนิคการสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ภาพยนตร์แต่ละเรื่องใช้ขนาดภาพขนาดใกล้เคียง ภาพขนาดปานกลาง และภาพขนาดใหญ่ ทุกเรื่องใช้มุมกล้องจากการรับรู้ของผู้ชมในแบบออบเจกตีฟ รวมถึงใช้มุมระดับสายตาเป็นหลัก ด้านการเคลื่อนไหวกล้อง ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ใช้การแพน แสงและสีมีการใช้แสงนุ่มมากกว่า แสงแข็งแต่รูปแบบการจัดแสง มีทั้งรูปแบบไฮคีย์และรูปแบบโลว์คีย์ที่ใกล้เคียงกัน รวมถึงสีที่ปรากฏในภาพยนตร์ใช้สีโทนร้อนและสีโทนเย็นมีจำนวนไม่แตกต่างกัน ส่วนเสียงสนทนา ตัวละครในภาพยนตร์ใช้เสียงสนทนาในการสื่อสารทุกเรื่อง รวมถึงมีการใช้เสียงประกอบภาพยนตร์เพื่อความสมจริงทุกเรื่องเช่นกัน นอกจากนี้ภาพยนตร์ส่วนมากใช้เสียงดนตรีที่ไม่มีเนื้อร้องมาประกอบฉาก และนำมาใช้ในฉากตอนจบของภาพยนตร์ด้วย สุดท้าย ผู้สร้างสรรค์ใช้การตัดต่อแบบอินเลิร์ตเกือบทุกเรื่อง และตัดต่อด้วยการเชื่อมภาพแบบตัดตรง และแบบเฟด ทุกเรื่องเช่นกัน

คำสำคัญ: ภาพสะท้อนปัญหาสังคม, การเล่าเรื่อง, ภาพยนตร์สั้นนักศึกษา

Abstract

The study of “Reflection on social problems through storytelling in the CHANG PUEK AWARDS student short film 2012-2021” aimed to analyze the reflection on social problems, creative-pitching technique, story telling strategy of student short film rewarded in CHANG PUEK AWARD 2012-2021. Qualitative Research in Textual Analysis was the methodology. Selections of social problems, creative-pitching technique, story-telling strategy of student short film were analyzed by related theories in social-problem reflection frameworks that are social problem, political problem, economic problem. Creative-pitching technique, story-telling strategy was consisted in data analyzing process to gain the fact. 11 short films rewarded in CHANG PUEK AWARD 2012-2021 were chosen to study.

The result showed that these 11 selected short films reflected Thai social problems in three aspects which are 1. Social problems of divorce, drugs, family problems, sexual harassment, egocentrism, and irresponsibility 2. Political issues in absence and the restriction of right 3. Economics problem relating to poverty. Story-telling strategy of all selected films was in classic Hollywood style which was narrated in chronological order. Act 1 was Set Up, Act 2 was confrontation, and Act 3 was resolution with ambiguous ending. There was only one main protagonist in each film and the main theme was to criticize society. Confliction in protagonist's mind was expressed. Main characters had both flat and round characters. Filming in the real location, symbolic picture represented main character's need were shown in all films. Satisfying the need was the desire of protagonist who mostly affected by the background of the story.

As for creative-pitching technique, the producers of each film used the Long Shot, Medium Shot, and Close-Up with objective camera angle and eye-level angle mainly. The moving of camera was panning. Diffused light was applied more than specular light. Light setting in low and high key were implemented in indifferent level. Warm tone and cold tone of colors were also displayed in the film with indifferent amount. Dialogue sound was also applied in all selected films including sound effect for realism. Instrumental music was also played in scene and ending. Lastly, the montage in most of the film was insert, cut, and fade.

Keywords: Reflection on social problems, storytelling, student short film

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภาพยนตร์สั้นหรือหนังสั้นคือหนังที่มีความยาวไม่เกิน 30 นาที มีรูปแบบทั้งการแสดงสด (Live action film) และแอนิเมชัน (Animation film) (รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2545) ซึ่งถือเป็นสื่อภาพยนตร์ประเภทหนึ่งที่มีความน่าสนใจควรค่าแก่การติดตามชม กล่าวได้ว่าเป็นสื่อที่ทรงพลังในการสร้างสรรค์

ในประเทศไทยภาพยนตร์สั้นเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยกันดีในกลุ่มของนิสิตนักศึกษาที่เรียนทางด้านภาพยนตร์ และกลุ่มบุคคลที่สนใจในสื่อภาพยนตร์ ลักษณะของภาพยนตร์สั้นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ ภาพยนตร์สั้นที่ผลิตโดยบุคคลทั่วไป และภาพยนตร์สั้นที่ผลิตโดยนักศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่มีการเปิดสอนทางด้านภาพยนตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยการผลิตจะอยู่ในความควบคุมดูแลของคณาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการผลิตภาพยนตร์หรือวิชาการผลิตสื่อภาพเคลื่อนไหว แต่เดิมในระยะเริ่มต้นการเผยแพร่ผลงานภาพยนตร์สั้นมักจะอยู่ในวงจำกัด เช่น ฉายเฉพาะในกลุ่มนักศึกษา หรือ ฉายเพื่อดูกันเองในกลุ่มผู้ผลิต ดังนั้นบทบาทและความสำคัญของภาพยนตร์สั้นจึงเป็นเพียงสื่อประกอบการศึกษาเฉพาะทาง หรือเป็นผลงานสร้างสรรค์เชิงอิสระของบุคคลที่สนใจเท่านั้น

ปัจจุบันการผลิตภาพยนตร์สั้นนักศึกษานั้น นอกจากจะผลิตหรือสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนแล้วมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีคณะหรือสาขาวิชาด้านภาพยนตร์ ก็จะทำให้ความสำคัญกับการส่งภาพยนตร์สั้นนักศึกษาเข้าประกวดชิงรางวัลในเวทีต่าง ๆ เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพของนักศึกษาและหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันที่เป็นไปตามการประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานมาตรฐานการศึกษา รวมถึงสร้างความมั่นใจในการศึกษาให้กับนักศึกษาและผู้ที่กำลังจะเลือกเข้ามาศึกษาต่อทางด้านภาพยนตร์สำหรับเวทีการประกวดภาพยนตร์สั้น นักศึกษาในไทยมีด้วยกันหลายเวที โดยเวทีการประกวดภาพยนตร์สั้นของมูลนิธิหนังไทยก็เป็นเวทีหนึ่งที่จัดให้มีการประกวดภาพยนตร์สั้นรางวัลช้างเผือกสำหรับนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในการส่งผลงานภาพยนตร์สั้นนักศึกษาเข้าประกวดรวมถึงรางวัลอื่น ๆ เช่น หนังสือบุคคลทั่วไปชิงรางวัลรัตน์ เปสตันยี หนังสือสารคดี (ไม่จำกัดความยาว) ชิงรางวัลตุ๊กตัก หนังสือแอนิเมชันชิงรางวัลปยุต เงากระจ่างและหนังสือนักเรียนชั้นมัธยมชิงรางวัลช้างเผือกพิเศษ

การสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นส่วนใหญ่ มีเนื้อหาเป็นการสะท้อนสังคมให้ข้อคิดหรือมีสติเตือนใจหรือสร้างคุณค่าในการชี้นำสังคมทำให้ผู้ชมเกิดมุมมองใหม่ ๆ ต่อชีวิต ต่อโลก หรือสร้างแรงบันดาลใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เช่น สะท้อนความรักถิ่นฐาน ความเป็นอยู่ชาวชนบท สังคมเมือง ค่านิยมของต่างชาติ รวมถึงความบันเทิงด้วย ดังนั้น ภาพยนตร์สั้นนักศึกษาจึงเป็นภาพยนตร์ที่ไม่ยึดติดกับนโยบายหรือมีผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจแต่อย่างใด จึงทำให้ภาพยนตร์สั้นนักศึกษามีอิสระและกล้านำเสนอหรือสะท้อนปัญหาในมิติต่าง ๆ ของสังคมในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาการสะท้อนปัญหาสังคม ผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องและเทคนิคการสร้างสรรคในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือกระหว่างปี พ.ศ. 2555-2564 เพื่อให้ทราบถึงประเด็นปัญหาทางสังคมไทยในสมัยนั้น ๆ รวมถึงวิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องและเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ในการถ่ายทอดปัญหาสังคมผ่านภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือกจำนวน 11 เรื่อง ทั้งนี้เหตุผลการเลือกเวทีประกวดภาพยนตร์สั้นนักศึกษาของมูลนิธิหนังไทยเพราะเป็นเวทีที่จัดประกวดติดต่อกันยาวนานและเป็นเวทีที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มผู้สร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นทั้งนักศึกษาและบุคคลทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนปัญหาสังคมในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก ปี 2555 - 2564
2. เพื่อวิเคราะห์เทคนิคการสร้างสรรคและกลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือกระหว่างปี 2555 – 2564

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคิดการผลิตภาพยนตร์สั้น วาจิวิมล เดชเขต (2555) ได้กล่าวว่าการผลิตภาพยนตร์สั้นเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกพร้อมกับการกำเนิดของสื่อภาพยนตร์โดยภาพยนตร์เรื่อง การจามของนายเฟรด Fred Att's Sneeze ได้รับการบันทึกให้เป็นผลงานภาพยนตร์เรื่องแรกของโลก ในปี ค.ศ. 1894 ด้วยความยาวไม่ถึงนาทีกสำหรับการผลิตภาพยนตร์สั้นนั้น รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม (2545) ได้อธิบายถึงปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงในมิติต่าง ๆ คือ 1) ความยาว (Length) ไม่เกิน 30 นาที 2) แก่นเรื่อง (Theme) คือ ความคิดหลัก หรือสาระ 3) ความขัดแย้ง (Conflict) 4) เหตุการณ์เดียว (One primary event) 5) ตัวละครเดียว (One Major Character) 6) ความต้องการ (Need & Want) 7) โครงสร้างของบท (Structure) และ 8) ปุ่มหลัง (Back story)

2. แนวคิดการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ กาญจนา แก้วเทพ (อ้างถึงใน ภัทราวดี เสนา, 2564) อธิบายถึงการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ (narrative) ว่ามีหน้าที่หลักคือการถ่ายทอดจินตนาการ (imagination) และความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้นโดยมีส่วนประกอบของการเล่าเรื่อง เช่น โครงเรื่อง (Plot) แก่น (Theme) ความขัดแย้ง (Conflict) ตัวละคร (Character) ฉาก (Setting) มุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View) และสัญลักษณ์พิเศษ (Special Symbol) เป็นต้น นอกจากนี้อัญชลี ชัยวรพร (2548) กล่าวว่า ซิด ฟิลด์ (Syd Field) ได้กล่าวไว้ว่า โครงสร้างการเล่าเรื่องของฮอลลีวูดคลาสสิกนั้น มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ องค์หนึ่งช่วงวางฐานเรื่อง (The Setup) องค์สองการเผชิญหน้า (Confrontation) และ องค์สามการคลี่คลาย (Resolution)

3. เทคนิคการสร้างสรรคภาพยนตร์สั้น ไพบุรณ์ คะเชนทรรพรค์ (2555) อธิบายว่า ภาพยนตร์เป็นสื่อที่จำเป็นต้องใช้ภาพขนาดมูมกล้องและการเคลื่อนไหวกล้องในการเล่าเรื่องซึ่งผู้สร้างภาพยนตร์จะต้องเลือกใช้ให้สอดคล้องกับอารมณ์และเรื่องราวของภาพยนตร์ วิสิทธิ์ อนันต์ศิริประภา (2555) กล่าวว่า แสงสำคัญต่อการผลิตภาพยนตร์คือ 1) ใช้แสงในการบันทึกภาพ 2) ใช้แสงบอกวัตถุที่ถ่าย 3) ใช้แสงสร้างอารมณ์และบรรยากาศ 4) ใช้แสงสร้างมิติความลึกของภาพ ซึ่งคุณภาพของแสงแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือแสงแข็ง (Specular light) และแสงนุ่ม (Diffused light) และมีรูปแบบการจัดแสง 2 รูปแบบคือ การจัดแสงแบบไฮคีย์ (High key) และการจัดแสงแบบโลว์คีย์ (Low key) วินัย บุญคง (2563) อธิบายว่า สีของแสงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างสรรคงานภาพยนตร์และงานโทรทัศน์โดยสีสามารถสร้างอารมณ์ ความรู้สึกและช่วยในการสื่อความหมายกับผู้ชมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรคงานได้ ซึ่งสำราญ แสงเดือนฉาย (2557) กล่าวว่า สีในงานภาพยนตร์และโทรทัศน์นั้นส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ จินตนาการ การสื่อความหมาย ซึ่งสีวรรณะเย็น จะให้ความรู้สึกสบาย เย็น สงบ เยือกเย็น ส่วนสีวรรณะร้อน จะให้ความรู้สึกเร้าร้อน ตื่นเต้น เป็นต้น ส่วน ทิวพร ทราบเมืองปัก (2565) อธิบายว่า องค์ประกอบของเสียงในภาพยนตร์ประกอบด้วย 1) เสียงสนทนา (dialogue) 2) เสียงบรรยาย (narrator/voiceovers) 3) เสียงประกอบภาพยนตร์ (sound effect) 4) เสียงดนตรี (music)

นอกจากนี้ วาจิณมล เดชเกตุ (2555) กล่าวว่า การตัดต่อภาพยนตร์หลายรูปแบบ ได้แก่ 1) การตัดต่อแบบแมตช์คัต (Match Cut) 2) การตัดต่อแบบอินเสิร์ท (Insert) 3) การตัดต่อแบบรีแอ็กชันช็อต (Reaction shot) 4) การตัดต่อแบบคัตอะเวย์ (Cutaway) โดยมีการเชื่อมภาพด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การตัดตรง (cut) การจางซ้อน หรือการดิสซอลฟ์ (dissolve) การจางหรือการเฟด (fade) และ การกวาดภาพหรือการไวพ์ (wipe) เป็นต้น

4 เทศกาลภาพยนตร์สั้น มูลนิธิหนังไทย การประกวดหนังสั้นเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อช่วงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2540 โดยมีการให้รางวัลเพียง 2 รางวัล คือรางวัลช้างเผือกสำหรับนักศึกษาและรางวัลรัตน เปสตันยีสำหรับประชาชนทั่วไป แต่เทศกาลภาพยนตร์สั้น ครั้งที่ 26 (2565) ได้มีการจำแนกรางวัลของ เทศกาลภาพยนตร์ของมูลนิธิหนังไทย ดังนี้ 1) รางวัลรัตน เปสตันยี (the R.D. Pestonji Award) สำหรับ ภาพยนตร์สั้นระดับนักบุคคลทั่วไป 2) รางวัลช้างเผือก (the white elephant award) สำหรับภาพยนตร์สั้น ระดับนักศึกษา 3) รางวัลช้างเผือกพิเศษ (the special white elephant award) สำหรับภาพยนตร์สั้น ระดับเยาวชน อายุไม่เกิน 18 ปี 4) รางวัลดุก (the Duk award) สำหรับภาพยนตร์สั้นประเภทสารคดี 5) รางวัลปยุต เงากระจ่าง (the Payut Ngaokrachang award) สำหรับภาพยนตร์ประเภทแอนิเมชัน 6) รางวัลดิจิทัล ฟอรัม (the digital forum award) สำหรับภาพยนตร์สั้นที่มีความยาวเกิน 30 นาที 7) รางวัลวิจิตรมาตรา (the vichitmatra award) สำหรับภาพยนตร์สั้น 4 เรื่องที่คณะกรรมการจัดงาน เห็นว่ามีความดีเด่นเป็นพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง 8) รางวัลนักแสดงยอดเยี่ยม (the best actor award) 9) รางวัลพิราบขาว (the pirabkao award) สำหรับภาพยนตร์สั้นที่สะท้อนสิทธิเสรีภาพและ ความเท่าเทียมเป็นธรรมทางสังคม และ 10) รางวัลโฮโดริ (hodori award) สำหรับภาพยนตร์ที่มีการนำเสนอเรื่องราวบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยอดเยี่ยม

5. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม Horton and Leslie (อ้างถึงในนริสร เดิมชัยธนโชติ, 2561) ได้อธิบายว่า ปัญหาสังคม หมายถึงภาวะอย่างหนึ่งที่กระทบกระเทือนต่อบุคคลจำนวนมาก เป็นภาวะที่ไม่พึงปรารถนาของสังคมและมีความรู้สึกว่าควรมีการแก้ไขด้วยการกระทำร่วมกันบางอย่าง ซึ่งสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (อ้างถึงในภัทราวดี เสนา, 2564) แบ่งปัญหาสังคมตามสถาบันหลักของสังคม 3 ประการ ได้แก่ 1) ปัญหาทางเศรษฐกิจ คือสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่คนในสังคมจำนวนมากรู้สึกว่าคุณค่าของ ตนและต้องการจะแก้ไขให้ดีขึ้น 2) ปัญหาทางการเมือง คือ สภาวะการณ์ทางการเมืองที่คนใน สังคมจำนวนมากรู้สึกว่าคุณค่าของ ตนและต้องการแก้ไขให้หมดไปหรือเบาบางลง และ 3) ปัญหาทางสังคม คือ สภาวะการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่คนในสังคมจำนวนมากรู้สึกว่าคุณค่าของ ตนและต้องการที่จะแก้ไข โดยงานวิจัยของ นริสร เดิมชัยธนโชติ (2561) เรื่อง การสะท้อนสังคมไทยที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยร่วมสมัยรางวัลสุพรรณหงส์ พ.ศ. 2550-2559 พบว่า มีการสะท้อนสังคมไทยใน 3 ประเด็นหลัก คือ (1) ประเด็นด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาทางศีลธรรม ปัญหาค่านิยมของคนชนบท ปัญหาความเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหาการแบ่งชนชั้น ปัญหาแรงงานไทย และการแข่งขันการทำงานของคนไทยและปัญหาสุขภาพอนามัยและโรคภัยไข้เจ็บ รวมถึงการสะท้อนภาพ อธิติพลของศาสนาพุทธที่มีต่อสังคมไทย (2) ประเด็นทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การสะท้อนภาพชีวิตคนไทย ที่ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และลัทธิบริโภคนิยม (3) ประเด็นทางการเมือง ได้แก่ การสะท้อนประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยในด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในอดีต และการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยในยุคร่วมสมัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ภาพสะท้อนปัญหาสังคมผ่านการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สื่อนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564”นี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบวิเคราะห์หัตถบท (Textual Analysis) โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดด้านการสะท้อนปัญหาสังคม ได้แก่ ปัญหาสังคม ปัญหาการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ ด้านเทคนิคการสร้างสรรค์ ได้แก่ มุมกล้อง ขนาดภาพ แสง สี เสียง การตัดต่อ และด้านการเล่าเรื่อง ได้แก่ การเล่าเรื่องแบบเรียงลำดับตามเวลาเหตุการณ์และการเล่าเรื่องแบบไม่เรียงลำดับเวลาของเหตุการณ์ มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงแหล่งข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้แก่ ภาพยนตร์สื่อนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก ปี 2555 – 2564 จำนวน 11 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน (2555) เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน (2556) เรื่องวันนั้นของเดือน (2557) เรื่องนกตัวนั้นมันตายไปเองเฉยเฉย (2558) เรื่อง 83 ซอย ศูนย์วิจัย 14 (2559) เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่อง วิป (2560) เรื่องรถไต่ถัง (2561) เรื่องพญาวัน (2562) เรื่อง Hia/tus (2563) และเรื่อง With Love, and Other Things (2564)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ด้วยวิธีการรับชมภาพยนตร์สื่อนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2564 ทั้ง 11 เรื่อง จากหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) และดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์แต่ละเรื่องในประเด็นการสะท้อนปัญหาสังคม กลวิธีการเล่าเรื่องภาพยนตร์สื่อนักศึกษาและเทคนิคการสร้างสรรค์ภาพยนตร์สื่อนักศึกษา

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้ ภาพสะท้อนปัญหาสังคม ผ่านการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สื่อนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 สามารถอธิบายตามประเด็น ดังนี้

1. การสะท้อนปัญหาสังคมซึ่งปรากฏในภาพยนตร์สื่อนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564

การสะท้อนปัญหาสังคมในภาพยนตร์สื่อนักศึกษา ที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ผลการวิจัยพบว่า ภาพยนตร์สื่อนักศึกษาส่วนใหญ่มีเรื่องราวที่สะท้อนปัญหาสังคมในประเด็นปัญหาด้านครอบครัว ด้านการหย่าร้าง ด้านยาเสพติด ด้านความผิดปกติและรกร่วมเพศ ด้านโสเภณี ด้านการคุกคามทางเพศ ปัญหาความเห็นแก่ตัว ปัญหาความไม่รับผิดชอบ รองลงมาคือ ปัญหาด้านการเมือง ได้แก่ ผลกระทบจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองทำให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องต้องเกิดการสูญเสีย และการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนที่ผิดปกติไป และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาความยากจนส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมา

ก. ปัญหาด้านสังคม เป็นสภาวะการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมจำนวนมาก ที่รู้สึกว่าเขาถูกคุกคามต่อคุณค่าของตน จึงต้องหาทางออกหรือหาวิธีแก้ไข ผู้วิจัยพบการสะท้อนปัญหาสังคมในภาพยนตร์สื่อนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ตามประเด็นย่อย ดังนี้

1) ปัญหาด้านการหย่าร้าง ซึ่งมีสาเหตุที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม และลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล อาจจะมาจากการหาเหตุของการห่างเหินของคู่สมรส หรือการอยู่ร่วมกันเป็นปีหรือเป็นเดือนโดยไม่ได้มีความสัมพันธ์ทางเพศชั้นสามีภรรยา เพราะปัญหาทางเพศมีบทบาทสำคัญในชีวิตของคู่สมรสทั้งทางด้านอารมณ์และจิตใจ ถือเป็นอีกสาเหตุหนึ่งของการนำมาสู่การหย่าร้าง ผลวิจัยการสะท้อนปัญหาสังคมด้านการหย่าร้างในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาปี 1 เรื่อง คือ ภาพยนตร์เรื่อง กลับบ้าน ที่สะท้อนให้เห็นถึงการหย่าร้างของพ่อและแม่โดยที่ทั้งคู่มีลูกด้วยกัน 2 คน แต่พ่อและแม่แยกทางกันทำให้เด็กทั้งสองต้องขาดความอบอุ่น และโยกย้ายที่จะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน จึงทำให้ลูก ๆ โดยเฉพาะน้ำ ได้แต่เฝ้ารอให้พ่อได้กลับบ้านมาอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์อีกครั้ง

2) ปัญหาด้านยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาระดับโลก รวมถึงประเทศไทยด้วยที่ประสบกับปัญหาด้านยาเสพติดมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ ไปสู่ปัญหาอื่น ๆ อีกมาก เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ปัญหาหลักขโมย ปัญหาลวงละเมิดทางเพศ เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยการสะท้อนปัญหาสังคมด้านยาเสพติดในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาปี 1 เรื่อง คือ ภาพยนตร์เรื่อง Hia/tus ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับกลุ่มวัยรุ่นที่เข้าไปพัวพันกับยาเสพติด จนทำให้จำต้องเสียชีวิตโดยทั้งลูกให้เป็นภาระกับ โย ที่ต้องรับผิดชอบดูแลลูกต่อไป

3) ปัญหาด้านความผิดปกติและรกร่วมเพศ ซึ่งถือเป็นความผิดปกติในคนที่มีความรู้สึก ทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกอย่างไม่เหมาะสมแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยมีสาเหตุมาจากสภาพจิตใจที่ผิดปกติทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ซึ่งผลการวิจัยการสะท้อนปัญหาสังคมด้านปัญหาความเบี่ยงเบนทางเพศ ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาปี 1 เรื่อง คือ วันนั้นของเดือน ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับความสัมพันธ์เป็นระยะเวลายาวนานของผู้หญิงวัยรุ่นทั้งสอง ระหว่าง ลี กับ ก้อย จนพัฒนากลายเป็นความรักด้านผู้ชาย

4) ปัญหาด้านครอบครัว เป็นการนำเสนอเรื่องราวสะท้อนปัญหาสังคมที่ทำให้เห็นถึงการที่คนในครอบครัวผลัดความรับผิดชอบมาให้กับคน ๆ เดียว เช่น ผู้หญิงต้องคอยแบกรับภาระ และดูแลทุกคนภายในบ้าน จนทำให้ไม่มีเวลาให้กับตัวเอง ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาปี 1 เรื่อง คือ With Love, and Other Things สะท้อนให้เห็นถึง ความเสียสละของผู้หญิงที่ซื้อขวัญเพื่อคนในครอบครัว และความเห็นแก่ตัวของพี่ชายที่ซื้อชัย ที่ไม่ใส่ใจแม้กระทั่งพ่อและลูกของตัวเอง

5) ปัญหาการคุกคามทางเพศ เป็นการสะท้อนปัญหาที่นำเสนอเรื่องราวของผู้มีอำนาจเหนือกว่า กดขี่ข่มเหงทางเพศผู้ที่ด้อยกว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาปี 2 เรื่อง คือ (1) รดไต้ถัง โดยสะท้อนให้เห็นถึงลูกน้องในที่งานรดไต้ถังถูกล่วงละเมิดทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายยังถูกล่วงละเมิดทางเพศจากผู้มีอำนาจที่เหนือกว่า และ (2) Bangkok Dystopia สะท้อนปัญหาสังคมเกี่ยวกับโสเภณี ซึ่งมีในบางเหตุการณ์ภาพยนตร์นำเสนอเกี่ยวกับการขายบริการทางเพศของหญิงสาว เพื่อความอยู่รอดของตัวเอง

6) ปัญหาความเห็นแก่ตัว เป็นการสะท้อนปัญหาสังคมอีกมุมหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีการขอร้องที่มากเกินไปทำให้อีกฝ่ายลำบากใจ ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาปี 1 เรื่อง คือ เด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน โดยสะท้อนให้เห็นถึง ความสนิทสนมของเด็กสาววัยรุ่นทั้งสองมีมากจนเกินไป จึงทำให้อีกฝ่ายกล้าขอในสิ่งที่เกินไปไม่ได้โดยที่ขอร้องให้จนไม่ให้อายออกจากแฟลต เพราะจุนจะต้องย้ายออกไปอยู่กับพ่อและแม่ที่บ้านใหม่

7) ปัญหาความไม่รับผิดชอบ เป็นการสะท้อนปัญหาสังคม ที่มีการนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้วปิดความรับผิดชอบให้ผู้อื่น ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาปี 1 เรื่อง คือ วิป (FFF) โดยสะท้อนให้เห็นถึงการโยนความผิดให้กับผู้อื่น ซึ่งแฟนหนุ่มขี่มอเตอร์ไซด์ประสบอุบัติเหตุแต่กลับโทษแฟนสาว เนื่องจากกลับไปดื่มป็นคืนน้ำ

ทั้งนี้ มีภาพยนตร์สั้นเรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 ซึ่งไม่ได้สะท้อนปัญหาสังคม แต่เป็นการถ่ายทอดความสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความประทับใจของสมาชิกภายในครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง โดยเป็นการสะท้อนสังคมอย่างหนึ่ง แต่เป็นการสะท้อนในมิติที่ดี

ข. ปัญหาด้านการเมือง เป็นสถานการณ์ทางการเมืองที่คนในสังคมจำนวนมากรู้สึกว่า ถูกคุกคามคุณค่าของตน หรืออาจทำให้สูญเสียถึงชีวิตจึงต้องการจะแก้ไขให้หมดหรือเบาบางลง ผลวิจัย พบ การสะท้อนปัญหาทางด้านการเมือง ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเฝือก พ.ศ. 2555 – 2564 ตามประเด็นย่อย ดังนี้

1) ปัญหาการสูญเสีย เป็นปัญหาทางการเมืองเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของนักการเมืองกลุ่มต่าง ๆ ที่ต้องการให้สถานการณ์ทางการเมืองเป็นไปตามความต้องการของกลุ่มตัวเอง ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษามี 1 เรื่อง คือ นักตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย โดยสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งจากกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ทำให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องต้องเสียชีวิต

2) ถูกจำกัดสิทธิ เป็นปัญหาทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนทั่วไป ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษามี 1 เรื่อง คือ Bangkok Dystopia โดยสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการเมืองทำให้การใช้ชีวิตของประชาชนทั่วไปผิดปกติไป ซึ่งในภาพยนตร์นำเสนอเหตุการณ์รัฐบาลจำกัดเวลาในการดำเนินชีวิตในยามวิกาล ทำให้การใช้ชีวิตไม่ได้รับความสะดวกดังที่ผ่านมา

ค. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่คนในสังคมจำนวนมากรู้สึกว่าถูกคุกคามคุณค่าของตน และต้องการจะแก้ไขให้ดีขึ้น ผลวิจัยพบการสะท้อนปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเฝือก พ.ศ. 2555 – 2564 ได้แก่ ปัญหาความยากจน เป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อกระดำเนินชีวิตประจำวัน ต้องดิ้นรนให้ตนเองอยู่รอด รวมถึงต้องการยกระดับฐานะและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษามี 1 เรื่อง คือ Hia/tus ซึ่งนำเสนอกลุ่มวัยรุ่นซึ่งมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีนัก อีกทั้งอาศัยอยู่ในที่แออัดแออัดไม่ดีนัก จึงต้องดิ้นรนหารายได้เลี้ยงปากท้องของตนเองเพื่อเป็นที่ยอมรับและทำให้ชีวิตดีขึ้น จึงส่งผลเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการยาเสพติด

2. กลวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สั้นนักศึกษา ที่ได้รับรางวัลข้างเฝือก พ.ศ. 2555 – 2564

จากการวิเคราะห์หลักวิธีและโครงสร้างของการเล่าเรื่องที่ปรากฏในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเฝือกพ.ศ. 2555 – 2564 ผลการวิจัยพบว่า ภาพยนตร์มีโครงสร้างการเล่าเรื่องเป็นไปตามแบบฮอลลีวูดคลาสสิก (Classic Hollywood Narrative) ซึ่งมีโครงสร้างการเล่าเรื่องเรียงลำดับต่อเนื่อง เกิดขึ้นโดยมีเวลาและสถานที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล และมีการเรียงลำดับของเวลาแบบ A,B,C,D จำนวน 10 เรื่อง ยกเว้นเรื่อง วิป (FFF) ที่มีการเล่าเรื่องไม่เรียงลำดับเวลาของเหตุการณ์ นอกจากนี้ภาพยนตร์สั้นทั้ง 11 เรื่อง โครงสร้างที่ประกอบด้วย ช่วงวางรากฐาน ช่วงการเผชิญหน้า และช่วงคลี่คลาย

ความยาวของภาพยนตร์ กฎเกณฑ์ความยาวของภาพยนตร์สั้นมีไม่แน่นอน ปัจจุบันที่สร้างกันมักมีความยาวตั้งแต่ 1–30 นาที ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเฝือกพ.ศ. 2555 – 2564 ผลการวิจัยพบว่า ภาพยนตร์ทั้ง 11 เรื่อง มีความยาวไม่เกิน 30 นาที

ตัวละครเอกที่ปรากฏในภาพยนตร์ ผลวิจัยพบว่า ตัวละครเอกที่ปรากฏในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเฝือก พ.ศ. 2555 – 2564 มีการเล่าเหตุการณ์สำคัญผ่านตัวละครเอกเพียงตัวเดียวเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง เด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน ซึ่งมีตัวละครเอกสองตัว

เหตุการณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ ผลวิจัยพบว่า เหตุการณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเฝือก พ.ศ. 2555 – 2564 มีเหตุการณ์ที่ไม่ซับซ้อน มีเหตุการณ์หลักที่เกิดขึ้นเพียงเหตุการณ์เดียวในการเล่าเรื่อง มีความยาวไม่มาก เหมาะสมกับเวลา ทั้งหมด 11 เรื่อง

แก่นเรื่องที่ปรากฏในภาพยนตร์ ผลวิจัยพบว่า แก่นเรื่องเกี่ยวกับการวิพากษ์สังคม มีจำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องนักตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่องBangkok Dystopia เรื่องวิป (FFF) เรื่องรถไฟใต้ดิน เรื่องพญาวัน เรื่อง Hia/tus เรื่อง Whit Love, and Other Things และแก่นเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ มีจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่อง 83 ขอคุณยิววิจัย 14

ความขัดแย้งที่ปรากฏในภาพยนตร์ ผลวิจัยพบว่า ความขัดแย้งภายในจิตใจ มีจำนวน 7 ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่องนกตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 เรื่องวิป (FFF) เรื่อง Hia/tus เรื่อง Whit Love, and Other Things ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน มีจำนวน 2 ได้แก่ เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องพญาวัน ความขัดแย้งระหว่างคนกับสังคม มีจำนวน 2 ได้แก่ เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่องรถไต่ถัง

ลักษณะของตัวละครในภาพยนตร์ ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 มีลักษณะตัวละครแบบมิติเดียว จำนวน 5 ได้แก่ เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 เรื่องรถไต่ถัง เรื่องพญาวัน เรื่อง Whit Love and Other Things แบบหลายมิติ จำนวน 6 ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่องนกตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่องวิป (FFF) เรื่อง Hia/tus

ฉากในภาพยนตร์ ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ใช้ฉากจริงทั้ง 11 เรื่อง โดยที่ฉากนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาในภาพยนตร์ สร้างความเป็นธรรมชาติสมจริงให้กับภาพยนตร์ ทำให้ผู้ชมได้อรรถรสในการรับชม

มุมมองในการเล่าเรื่อง ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 มีมุมมองในการเล่าเรื่องในแบบรู้รอบด้านหรือแบบสัพพัญญู (The Omniscient Point of View) ทั้ง 11 เรื่อง

สำหรับสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ใช้สัญลักษณ์ทางภาพทั้ง 11 เรื่อง และใช้สัญลักษณ์ทางเสียง 1 เรื่อง คือ เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 ซึ่งเป็นสัญลักษณ์จากเสียงข่าว ที่มาจากโทรทัศน์ หมายถึง อาวุธ เป็นคนที่ทันสมัยติดตามข่าวสารอยู่ตลอด

ความต้องการของตัวละครเอกที่ปรากฏในภาพยนตร์ ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ตัวละครเอกมีความต้องการเพื่อตอบสนองตนเอง จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่องนกตัวนั้นมันตายไปเองเฉยเฉย เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่องวิป (FFF) เรื่องรถไต่ถัง เรื่อง Hia/tus ความต้องการเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องพญาวัน

สำหรับปมหลังที่ส่งผลต่อตัวละครเอก ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 มีปมหลังที่ส่งผลต่อตัวละครเอก จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่องนกตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 เรื่อง Bangkok Dystopia ไม่มีปมหลัง เรื่องพญาวัน เรื่อง Hia/tus เรื่อง With Love, and Other Things จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ วิป (FFF) เรื่องรถไต่ถัง

3. เทคนิคการสร้างสรรคภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564

ขนาดภาพที่ใช้ในภาพยนตร์ คือ การใช้ขนาดภาพในการเล่าเรื่อง ได้แก่ ภาพขนาดไกล ภาพขนาดปานกลาง และภาพขนาดใกล้ การเลือกใช้เลนส์และการผสมผสานขนาดภาพที่สอดคล้องกับความต้องการเห็นของผู้ชมในแต่ละฉาก ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 มีการใช้ขนาดภาพทั้งสามขนาดภาพตามที่กล่าวมาครบทุกเรื่อง

มุมกล้องที่ใช้ในภาพยนตร์ เป็นการแบ่งมุมกล้องจากการรับรู้ของผู้ชมที่แสดงถึงความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์ของการแสดงบนจอภาพยนตร์ ประกอบด้วย มุมกล้องแบบออบเจกตีฟ มุมกล้องแบบซับเจกตีฟ และมุมกล้องแบบพอยต์ออฟวิว ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ผู้สร้างสรรค์ใช้มุมกล้องแบบออบเจกตีฟทุกเรื่อง สำหรับมุมกล้องซับเจกตีฟและมุมกล้องแบบพอยต์ออฟวิว มีจำนวนเท่ากัน

มุกกล้องตามตำแหน่งสูง-ต่ำของกล้อง เป็นการกำหนดตำแหน่งความสูง-ต่ำที่เหมาะสมเพื่อให้ภาพมีความน่าสนใจสวยงาม และสามารถสื่อความหมายหรือถ่ายทอดเหตุการณ์หรือเล่าเรื่องราวได้อย่างสมบูรณ์ ประกอบด้วย มุมระดับสายตา มุมสูง และมุมต่ำ ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ผู้สร้างสรรค์ใช้มุกกล้องระดับสายตาทุกเรื่อง ใช้กล้องมุมสูงทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่อง นักตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย และใช้กล้องมุมต่ำทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่อง Bangkok Dystopia

การเคลื่อนกล้อง เป็นการเคลื่อนไหวกล้องที่ผู้ถ่ายภาพยนตร์เคลื่อนกล้องเข้าหาหรือออกห่าง ยกกกล้องสูงขึ้น ลดระดับกล้องต่ำลง และลักษณะอื่น ๆ ผลวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ผู้สร้างสรรค์ใช้การเคลื่อนกล้อง แบบการแพนจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องนักตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่องวิป (FFF) เรื่องรถไต่ถัง เรื่องพญาวัน เรื่อง Hia/tus เรื่อง With Love, and Other Things การทิลต์จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องวิป (FFF) เรื่อง รถไต่ถัง การดอลลีจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องนักตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่องรถไต่ถัง เรื่องพญาวัน และการทรักจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่องรถไต่ถัง เรื่อง Hia/tus

แสงและสีในภาพยนตร์ แสงทำหน้าที่บ่งบอกทิศทางของแสง อารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงบ่งบอกเวลาของฉากนั้น ๆ และสีก็เป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิด อารมณ์จินตนาการ การสื่อความหมาย เช่นกัน ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 มีการใช้แสงและสี ดังนี้ แสงแข็ง จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องนักตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่องรถไต่ถัง เรื่อง Hia/tus แสงนุ่ม จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 เรื่องวิป (FFF) เรื่องพญาวัน เรื่อง With Love, and Other Things การจัดแสงแบบไฮคีย์ จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 เรื่องพญาวัน เรื่อง Whit Love, and Other Things การจัดแสงแบบโลว์คีย์ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องนักตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่อง วิป (FFF) เรื่องรถไต่ถัง เรื่อง Hia/tus สีวรรณะเย็น จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่อง 83 ซอยศูนย์วิจัย 14 เรื่อง วิป (FFF) เรื่องพญาวัน เรื่อง With Love, and Other Things สีวรรณะร้อน จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องนักตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่องรถไต่ถัง เรื่อง Hia/tus

เสียงพูดหรือเสียงสนทนาของตัวละครในภาพยนตร์ ซึ่งเสียงพูดเป็นสิ่งที่จะบอกเนื้อหาและการสื่อสารทางอารมณ์ น้ำเสียง สำเนียงเกี่ยวกับอุปนิสัยของตัวแสดง ผลการวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ใช้เสียงพูดหรือเสียงสนทนาของนักแสดงทั้ง 11 เรื่อง

เสียงประกอบภาพยนตร์ ช่วยเสริมให้ภาพดูสมจริง สนุก มีสีสัน สร้างอารมณ์ เนื้อหา สถานที่ เวลา และสิ่งที่ไม่จริงในโลก ซึ่งประกอบด้วย เสียงประกอบภาพยนตร์ เสียงประกอบพิเศษ เสียงโพลี และเสียงบรรยากาศ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 มีการใช้เสียงประกอบภาพยนตร์ ทั้ง 11 เรื่อง ส่วนเสียงประกอบพิเศษทุกเรื่องไม่มีการใช้ ใช้เสียงโพลี จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่องรถไต่ถัง เรื่อง Hia/tus และใช้เสียงบรรยากาศทั้งหมด 11 เรื่อง

สำหรับเสียงดนตรีในภาพยนตร์ เสียงดนตรีหรือเสียงเพลงที่ช่วยเติมเต็ม ในส่วนของอารมณ์ภาพยนตร์ ในบางครั้งดนตรีสามารถเล่าเรื่องและสื่อความหมายของฉากนั้น ๆ ได้โดยปราศจากเสียงสนทนาหรือเสียงประเภทอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 มีการใช้ เสียงดนตรีสำหรับเป็นฉากหลังภาพยนตร์ ทั้งหมด 10 เรื่อง ยกเว้นเรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เสียงซาวด์แทร็กที่มีเสียงร้อง มีจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เสียงดนตรีผสมผสานเข้ากับสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องรถไต่ถัง เรื่อง Hia/tus เรื่องพญาวัน

การติดต่อแบบต่อเนื่อง เป็นการติดต่อภาพและเสียงของภาพยนตร์เพื่อให้เกิดความกลมกลืนกันระหว่างช็อตหนึ่งไปอีกช็อตหนึ่ง โดยเน้นความกลมกลืนกันของอากัปกริยาการแสดงของนักแสดง ผลการวิจัยพบว่าในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ผู้สร้างสรรคมีการใช้การติดต่อแบบแมตช์คัต จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ เรื่องนกตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย การติดต่อแบบอินเลิร์ตจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง กลับบ้าน เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่อง 83 ขอยศุนยวิวิจัย 14 เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่อง วิป (FFF) เรื่องรถไถ่ถึง เรื่องพญาวัน เรื่อง Hia/tus เรื่อง With Love, and Other Things การติดต่อแบบบริเอ็กชันช็อต จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกลับบ้าน เรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน เรื่องวันนั้นของเดือน เรื่อง 83 ขอยศุนยวิวิจัย 14 เรื่อง Bangkok Dystopia เรื่อง วิป (FFF) เรื่องรถไถ่ถึง เรื่องพญาวัน เรื่อง Hia/tus เรื่อง With Love, and Other Things แบบคัตอะเวย์ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง วิป (FFF) เรื่อง Hia/tus

การเชื่อมภาพสำหรับการติดต่อภาพยนตร์ คือการนำภาพจากช็อตหนึ่งของภาพยนตร์มาเชื่อมต่อกันด้วยวิธีต่าง ๆ คือ การตัดตรง การจางซ้อน การเฟด และการกวาดภาพ ผลการวิจัยพบว่าในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ผู้สร้างสรรคมีการใช้การเชื่อมภาพดังนี้ ใช้การตัดตรงทั้ง 11 เรื่อง การจางซ้อน จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องนกตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย เรื่อง 83 ขอยศุนยวิวิจัย 14 เรื่อง วิป (FFF) เรื่อง พญาวัน เรื่อง Hia/tus ใช้การเฟดทั้ง 11 เรื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย “ภาพสะท้อนปัญหาสังคม ผ่านการเล่าเรื่องในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลช้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564” โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์และตีกรอบภาพยนตร์ทั้ง 11 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่า ภาพยนตร์มีการนำเสนอภาพสะท้อนสังคมในหลากหลายแง่มุมตามช่วงเวลาทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยภาพยนตร์ทั้งหมดมีเนื้อหาสะท้อนสังคมและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการแบ่งประเภทปัญหาสังคมของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ อ้างถึงใน ภัทราวดี เสนา (2564) ซึ่งได้แบ่งปัญหาออกเป็น 3 ด้าน คือ ปัญหาสังคม ปัญหาการเมือง และปัญหาเศรษฐกิจ โดยภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่นำมาศึกษาวิจัยภาพสะท้อนสังคมในประเด็นปัญหาสังคมมากที่สุด ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปรากฏการณ์เหล่านั้นไม่ปกติ เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคม สร้างความเดือดร้อนให้กับคนเป็นจำนวนมาก ทำให้คนในสังคมต้องร่วมกันแก้ไขผ่านนโยบาย โดยปัญหาสังคมด้านครอบครัว การหย่าร้าง ยาเสพติด ความผิดปกติและรักร่วมเพศ โสเภณี การคุกคามทางเพศ ความเห็นแก่ตัว ความไม่รับผิดชอบ ถูกเหยียดหยามนำเสนอเพื่อสื่อถึงสภาวะการณ์ทางสังคมในบริบทที่แตกต่างกันออกไปตามระยะเวลาและยุคสมัยนั้น ๆ ภาพยนตร์สั้นส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัว ที่สื่อถึงปัญหาของวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัว ซึ่งครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกที่ทำให้การอบรมทางด้านจิตใจ แก่เด็กตลอดเวลา จิราพร ภูวรัตน์วิวิธ (2558) รองลงมาคือ การสะท้อนประเด็นปัญหาทางการเมือง ซึ่งภาพยนตร์สั้นเรื่องนกตัวนั้นมันตายไปเองเฉย เฉย แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ทางการเมืองและส่งผลกระทบต่อความรุนแรงจนถึงแก่ชีวิตกับผู้คนรอบข้าง เป็นการสะท้อนให้เห็นประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทย ทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในอดีต และการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยในยุคร่วมสมัย นริสร เตมียะธนโชติ (2561) ทั้งนี้ ภาพยนตร์ยังสอดคล้องกับประเด็นปัญหาเศรษฐกิจ โดยภาพยนตร์สั้นเรื่อง Hia/tus ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ภายในแพลตฟอร์มของจีวและลูกชายที่ไม่ค่อยสมบูรณ์นัก รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีเท่าที่ควร Julian & Kornblum, 1986 (อ้างถึงใน สมพงษ์ ดุลยอนุกิจ, 2562) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของโครงสร้างสังคมที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม เช่น ประเทศไทยกับปัญหาสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลา

หรืออาจเรียกว่าเป็นปัญหา คู่บ้านคู่เมืองก็ว่าได้ คือ ปัญหาช่องว่างของคนมีหรือคนรวยกับคนไม่มีหรือคนจน อันเป็นปัญหารากฐานที่ส่งผลเป็นลูกโซ่ไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ของสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม โสเภณี เด็กเร่ร่อน ฯลฯ

จากการวิเคราะห์ การเล่าเรื่องในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ผลการวิจัยพบว่า ภาพยนตร์สั้นทั้ง 11 เรื่อง มีการเล่าเรื่องแบบเรียงลำดับตามเวลาเหตุการณ์ (Chronological Order) ทั้ง 11 เรื่อง และจบเรื่องโดยไม่มีข้อยุติชัดเจน สอดคล้องกับผลวิจัยของ นิสร เดิมชัยธนโชติ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การสะท้อนสังคมไทยที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยร่วมสมัยรางวัลสุพรรณหงส์ ซึ่งผลการศึกษพบว่า ภาพยนตร์บางเรื่องมีการเล่าเรื่องแบบเรียงลำดับตามเวลาเหตุการณ์ นอกจากนี้ ภาพยนตร์สั้นยังใช้โครงสร้างการเล่าเรื่องของฮอลลีวูดคลาสสิกที่เรียกว่า 3 องค์ ซึ่งประกอบด้วย องค์หนึ่งช่วงวางฐานเรื่ององค์สองช่วงการเผชิญหน้า และองค์สามช่วงการคลี่คลาย ซึ่งสอดคล้องกับ อัญชลี ชัยวรพร (2548) อธิบายว่า มินักวิชาการชื่อ ซิดฟิลด์ (Syd Field) เห็นว่าโครงสร้างการเล่าเรื่องนั้น มีองค์ประกอบสำคัญเพียง 3 ส่วนเท่านั้น คือ องค์หนึ่งวางฐานเรื่อง 25 เปอร์เซ็นต์ องค์สองการเผชิญหน้า 50 เปอร์เซ็นต์ และ องค์สามการคลี่คลาย 25 เปอร์เซ็นต์ ส่วนความยาวของภาพยนตร์ ภาพยนตร์ทั้ง 11 เรื่องมีความยาวไม่เกิน 30 นาที ด้านตัวละครเอกส่วนใหญ่มีตัวละครเอกเพียงตัวเดียวยกเว้นเรื่อง เด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตันมีตัวละครเอก 2 ตัว เหตุการณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์สั้น ซึ่งภาพยนตร์สั้นทุกเรื่องมีเหตุการณ์ที่ปรากฏเพียงเหตุการณ์เดียว แก่นเรื่องส่วนใหญ่เกี่ยวกับธรรมชาติของชีวิตและการวิพากษ์สังคม ในเรื่องความขัดแย้งที่ปรากฏในภาพยนตร์ ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครที่ได้รับผลกระทบมาจากสังคม ครอบครัวยุคนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภาพสะท้อนปัญหาของสังคมในแต่ละยุคสมัย สำหรับลักษณะของตัวละครมีทั้งมิติเดียวและหลายมิติ ด้านฉาก ในภาพยนตร์ทุกเรื่องใช้ฉากจริงที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องทั้ง 11 เรื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณ์ ทองเลิศ และ วินัย บุญคง (2551) ศึกษาเกี่ยวกับ เทคนิคการประเมินคุณค่าภาพยนตร์สั้นนักศึกษารางวัลสุพรรณหงส์ และรางวัลข้างเผือก พบว่า ภาพยนตร์ควรสร้างความสมจริงให้เกิดขึ้น เพื่อสร้างอารมณ์ให้กับผู้ชม เพื่อความสมจริงและดึงดูดผู้ชมให้ติดตามภาพยนตร์ไปได้ตลอด สำหรับมุมมองในการเล่าเรื่อง ภาพยนตร์สั้นเล่าเรื่องในรูปแบบรู้รอบด้านหรือแบบสัพพัญญู 11 เรื่อง ด้านสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ ส่วนใหญ่ใช้การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ทางภาพ ส่วนความต้องการของตัวละครเอกที่ปรากฏในภาพยนตร์ ตัวละครเอกมีความต้องการตอบสนองตนเองเป็นส่วนใหญ่ และภาพยนตร์สั้นส่วนใหญ่มีปมหลังที่ส่งผลต่อตัวละครเอกของเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รักसानต์ วิวัฒน์สินอุดม (2545) ได้อธิบายถึงปัจจัยสำคัญของภาพยนตร์สั้นที่ควรคำนึงถึงในการผลิตภาพยนตร์สั้น คือ ความยาว แก่นเรื่อง ความขัดแย้ง มีเหตุการณ์เดียว ตัวละครเดียว ความต้องการ โครงสร้าง และปมหลัง

จากการวิเคราะห์ เทคนิคการสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นนักศึกษาได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ผู้สร้างสรรค์ใช้ขนาดภาพไกล ขนาดภาพปานกลาง และขนาดภาพใกล้ เพื่อสอดคล้องกับความอยากรู้อยากเห็นของผู้ชมในแต่ละฉาก ทั้ง 11 เรื่อง รวมถึงบางเรื่องมีการใช้ภาพใกล้มากเพิ่มเติมอีกด้วย นอกจากนี้ภาพยนตร์ทุกเรื่องใช้มุมกล้องแบบออบเจกทีฟเป็นหลัก อีกทั้งผู้สร้างสรรค์ยังใช้มุมระดับสายตาเป็นส่วนใหญ่ ด้านการเคลื่อนไหวกล้องใช้การแพนกล้องมากที่สุด รองลงมาเป็นการดอลลี การทิลต์ และการทริก ตามลำดับ สอดคล้องกับ ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ (2555) อธิบายว่า ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ใช้ภาพขนาดต่าง ๆ ในการเล่าเรื่อง ได้แก่ ภาพขนาดไกล ภาพขนาดปานกลาง และภาพขนาดใกล้ โดยผสมผสานขนาดภาพที่สอดคล้องกับความอยากรู้อยากเห็นของผู้ชมในแต่ละฉาก ส่วนการเคลื่อนไหวกล้องภาพยนตร์ขึ้นพื้นฐานที่นำมาใช้ใน

การถ่ายทำภาพยนตร์ ประกอบด้วย การแพน การทิลต์ การดอลลี และการแทร็ค ผู้สร้างสรรค์จะต้องเลือกใช้ให้ถูกต้อง สอดคล้องกับอารมณ์และเรื่องราวของภาพยนตร์ สำหรับแสงและสีภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะใช้แสงนุ่ม ด้านรูปแบบการจัดแสงมีการจัดแสงแบบไฮคีย์และโลว์คีย์ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันตามความเหมาะสมของภาพยนตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ วิสิทธิ์ อนันต์ศิริประภา (2555) กล่าวว่า การจัดแสงแบบไฮคีย์ (High key) หมายถึง ความสว่างและเงาของแสงในฉากมีความแตกต่างกันน้อย ผลที่ปรากฏบนฉากหรืออารมณ์ของฉากนั้นจะมีความสว่างเป็นส่วนมาก การจัดแสงแบบโลว์คีย์ (Low key) หมายถึง ความสว่างและเงาของแสงในฉากมีความแตกต่างของค่าแสงมาก ผลที่ปรากฏบนฉากหรืออารมณ์ของฉากนั้นจะมีความมืดเป็นส่วนมาก ด้านสีของแสงในภาพยนตร์ ผู้สร้างสรรค์ใช้สีวรรณะเย็น และสีวรรณะร้อนในจำนวนที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สำราญ แสงเดือนฉาย (2557) กล่าวว่า สีวรรณะเย็น จะให้ความรู้สึกสบาย เยียบ สงบ เยือกเย็น ส่วนสีวรรณะร้อน จะให้ความรู้สึกเร่าร้อน ตื่นเต้น ไม่สบายตา Steve Wright (2006) กล่าวเพิ่มเติมว่า แสงทั้งสแตนด์ออนและไฮคีย์ 3200 องศาเคลวิน แสงจะเป็นสีส้ม แสงเดย์ไลท์ที่อุณหภูมิสีจะอยู่ที่ 5600 องศาเคลวิน แสงจะเป็นสีขาว ด้านเสียงสนทนาของตัวละครผู้สร้างสรรค์ใช้เสียงสนทนาของตัวละครในการสื่อสารทุกเรื่อง ส่วนเสียงประกอบภาพยนตร์ และเสียงบรรยายภาค ผู้สร้างสรรค์มีการใช้ทั้ง 11 เรื่อง และมีการใช้เสียงโพลี 4 เรื่อง สอดคล้องกับ ทิพาพร ทราบเมืองปัก (2565) กล่าวว่า องค์ประกอบของเสียงภาพยนตร์ ได้แก่ เสียงสนทนา เสียงประกอบภาพยนตร์ และเสียงดนตรี ซึ่งเสียงเหล่านี้ทำให้ภาพยนตร์มีความสมบูรณ์และทำให้ผู้ชมได้รรถรสในการรับชมมากยิ่งขึ้น ด้านเสียงดนตรี ผู้สร้างสรรค์ใช้เสียงดนตรีที่ไม่มีเนื้อร้องเป็นฉากหลังและตอนจบของภาพยนตร์ทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องเด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตันที่ใช้ดนตรีมีเนื้อร้องมาประกอบภาพยนตร์ และเสียงดนตรีผสมเข้ากับสิ่งแวดล้อมมี จำนวน 3 เรื่อง สำหรับการติดต่อ ผู้สร้างสรรค์ใช้การติดต่อแบบอินลิรีต และการติดต่อแบบปริแอ็คชั่นช็อตเกือบทุกเรื่อง นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมภาพในรูปแบบการตัดตรง การเฟด ทุกเรื่อง รองลงมาคือ การเชื่อมด้วยการจางซ้อน สอดคล้องกับ วาจิวิมล เดชเกตุ (2555) กล่าวว่า การติดต่อแบบต่อเนื่องจะเน้นการเล่าเรื่องเพื่อให้ภาพยนตร์เกิดความต่อเนื่องทั้งภาพและเสียง เช่นแบบอินลิรีต แบบปริแอ็คชั่นช็อต รวมถึงการเชื่อมภาพ เช่นการจางหรือการเฟด การตัดตรง การดิสซอลฟ์ นอกจากนี้ Robert B. Mushburger and Gorham Kindem (2009) กล่าวเพิ่มเติมว่า การติดต่อแบบต่อเนื่องซึ่งเกิดจากการถ่ายและนำมาตัดต่อช็อตมาตัดต่อเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องถ้ากรณีผู้ถ่ายทำไม่คำนึงถึงกฎ 180 องศา จะทำให้ภาพโดดหรือสะดุดกับความรู้สึกของผู้ชมได้

ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษา โดยการวิเคราะห์ประเด็นการสะท้อนปัญหาสังคมผ่านการเล่าเรื่องและเทคนิคการสร้างสรรค์ในภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก พ.ศ. 2555 – 2564 ดังนั้น ควรศึกษาผู้รับสารที่รับชมภาพยนตร์สั้นนักศึกษาที่ได้รับรางวัลข้างเผือก เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักพร้อมแก้ปัญหาและเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทิศทางที่ดี

2. การวิจัยครั้งต่อไป เป็นการวิเคราะห์ภาพยนตร์สั้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎี ในอนาคตควรทำการเก็บข้อมูลจากผู้สร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นที่ได้รับรางวัล รวมถึงเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการตัดสินภาพยนตร์สั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเข้าประกวดในเวทีข้างเผือก ต่อไป

บรรณานุกรม

- กฤษณ์ ทองเลิศ และ วินัย บุญคง. (2551). เกณฑ์การประเมินคุณค่าภาพยนตร์สั้นนักศึกษารางวัลสุพรรณหงษ์และรางวัลช้างเผือก ปี พ.ศ. 2548-2549. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 11 (2)
- จิราพร ภูวรัตน์าวิธิ. (2558). *การวิเคราะห์ตัวละครและภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนวนิยายของ กนกวลีพจนปกรณ์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- ทิวาพร ทราบเมืองปัก. (2565). *การออกแบบเสียงภาพยนตร์*. นครปฐม; โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นริสร เตมียาณโชติ. (2561). *การสะท้อนสังคมไทยที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยร่วมสมัยรางวัลสุพรรณหงษ์ พ.ศ. 2550 – 2559*. ในการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 13 ปีการศึกษา 2561.
- ไพบูรณ์ คะเชนทร์พรรค. (2555). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา การผลิตภาพยนตร์เบื้องต้น*. หน่วยที่ 8 – 15 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัทราวดี เสนา. (2564). การเล่าเรื่องและสะท้อนสังคมในภาพยนตร์ไทยที่ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลออสการ์ พ.ศ. 2553 – 2562. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 25(1), 110-128
- รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2545). *นักสร้าง สร้างหนัง หนังสือ*. กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาชวิมล เดชเกตุ. (2555). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา การผลิตภาพยนตร์เบื้องต้น*. หน่วยที่ 8 – 15. นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วินัย บุญคง. (2563). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา การสร้างสารเพื่อผลิตรายการโทรทัศน์*. หน่วยที่ 1 – 7. นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิสิทธิ์ อนันต์ศิริประภา. (2555). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา การผลิตภาพยนตร์เบื้องต้น*. หน่วยที่ 8 – 15 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมพงษ์ ดุลยอนุกิจ. (2562). มุมมองของสังคมต่อปัญหาสังคม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 1(3), 80-94.
- ลำราญ แสงเดือนฉาย. (2557). *หลักการออกแบบกราฟิกเพื่องานมัลติมีเดีย*. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อัญชลี ชัยวรพร. (2548). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา ทฤษฎีและการวิจารณ์ภาพยนตร์เบื้องต้น*. หน่วยที่ 1 – 8. นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Steve Wright. (2006). *Digital Compositing for Film and Video*. UK:Elsevier Inc.
- Robert B. Musburger and Gorham Kindem. (2009). *Introduction to Media Production*. USA:Elsevier Inc.